

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ
І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАЙЧЫННІКАМІ

№ 2 (687)

Студзень 1963 г.

Год выдання 9-ы

«МАРС-1» У ПАЛЁЦЕ

3 А перыяд з 26 снежня 1962 года па 1 студзеня 1963 года з аўтаматычнай станцыяй «Марс-1» былі праведзены чарговыя сеансы радыёсувязі. З борта станцыі атрымана тэлеметрычная інфармацыя, зроблены траекторныя вымярэнні.

На 8 гадзін маскоўскага часу 2 студзеня станцыя мела наступныя астранамічныя каардынаты: прамое ўзыходжанне — 6 гадзін 27 мінут, схіленне — 39 градусаў 52 мінуты. Да гэтага часу адлегласць ад Зямлі да станцыі «Марс-1» склала 24 мільёны 227 тысяч кіламетраў.

(ТАСС).

Камсамолка Алена Камяно — адна з лепшых паліроўшчыц Барысаўскай фабрыкі піяніна. Бригада, у якой яна працуе, носіць званне калектыву камуністычнай працы. На здымку: Алена Камяно за работай. Фота А. ЦЕРЛЮКЕВІЧА.

НАФТАПРАВODЧЫКІ АПЯРЭДЖВАЮЦЬ ЧАС

БРЭСТ. (БЕЛТА). На трасе нафтаправода «Дружба» ад Мазыра да дзяржаўнай граніцы Польскай Народнай Рэспублікі пракладзены сотні кіламетраў труб. На Драгічынскім участку выдатна працуе камсамольска-маладзёжная бригада мантажнікаў Мірзы Мухамедзянава. У гэтыя дні яна дабілася рэкорднай выпрацоўкі — збірае ў адзіную ніць амаль у два разы больш трубнаправодаў, чым прадугледжана па норме.

Каля Пінска пачалося ўзвя-

дзенне магутнай нафтаперапампоўваючай станцыі. Разгарнулася падрыхтоўка да фарсравання прыпяці і Шны і іх забалочанай поймы. Тут трэба будзе пракласці дзве сямікіламетровыя ніці — асноўную і рэзервавую. Гэта складаная работа даручана першай групе 6-га экспедыцыйнага атрада падводна-тэхнічных работ Галоўгазу СССР. У калектыва багаты вопыт. Ён будаваў пераход нафтаправода праз Волгу.

землі, але і ўзрываюць іх, уносяць мінеральныя ўгнаенні і ў гэтым выглядзе перадаюць гаспадаркам пад пасевы. Комплексна, на вялікіх участках намерана пракладваць буйныя каналы. Гэта намнога скароціць тэрміны будаўніцтва асушальных сістэм і асваенне асушаных зямель. Ствараюцца спецыялізаваныя бригады або атрады для будаўніцтва гідратэхнічных збудаванняў.

(БЕЛТА).

цавала яна ў Лейпцыгу на фабрыцы з досвітку да позняга вечара, у сырасці і холадзе. А калі прыганялі ў баракі пад канвоем, то там таксама не было спакою: холад, голад і страх. У гэты цяжкі час яна пазнаёмілася з бельгійцам, вышла за яго замуж, і яны паехалі ў Бельгію да яго родных. Уласенка часта піша ў рэдакцыю, дзеліцца з намі сваімі думкамі і пачуццямі.

«Вялікае дзякуй за навагодняе віншаванне, — піша яна. — Андрэяну стараюся вучыць роднай мове. Вялікае значэнне мае, што яна павывала ў піянерскім лагery. Шчырая дружба па-

СЛОВЫ, ЯКІЯ ІДУЦЬ АД СЭРЦА

між ёю і савецкімі піянерамі працягваецца. Я жадаю, каб яна ўмацавалася назаўсёды.

З 1958 года лічыўся членам Саюза савецкіх грамадзян Бельгіі. Выконваю грамадскія заданні. Мы збіраемся вельмі часта ўсе разам, глядзім савецкія фільмы. Гэта нагадвае нам шчаслівыя дзіцячыя гады, праведзеныя на Радзіме. Надыходзіць Новы год. Мне наш аддзел даручыў правесці навагодняе свята з дзецьмі нашых суайчыннікаў. Стараюся як найлепш зрабіць для нашых дзяцей, якіх мы выходваем у духу любові да нашай Радзімы. Няхай яны таксама любяць нашу Радзіму, як мы яе любім. Радзіма застаецца заўсёды дарагой для нас».

«Жадаем усяму савецкаму

народу добрага здароўя, шчаслівага жыцця і яшчэ большых поспехаў, чым у 1962 годзе, — піша сям'я Нікалаевых з Канады. — Мы вельмі рады, калі чуем што-небудзь прыемнае аб нашай Радзіме, і гэтай радасцю толькі і жывём.

Радзіма заўсёды ў нашым сэрцы». Гэта маленькая паштоўка прыйшла з Італіі ад Леанарды Малеевай.

Дзяўчынкай вывезлі яе немцы на катаржныя работы ў Германію. Мінулы 1962 год быў шчаслівым у яе жыцці: праз 20 год яна зноў убачыла Радзіму, сваіх родных і блізкіх. І не толькі убачыла, але і паказала бацьку і маці іх унучку, а дачцы — сваю Радзіму.

Гэтай радасцю і дзеліцца яна з намі:

«Віншую з Новым годам. Жадаю, каб жыццё было яшчэ лепшым і весялейшым. Няхай яшчэ з большымі поспехамі заўсёды ідзе наперад наша вялікая Радзіма-маці — Савецкі Саюз».

Рознакаляровыя канверты, прыгожыя паштоўкі данеслі да нас шчырыя словы і гарачыя пачуцці да Радзімы і вялікага савецкага народа ад Я. Цішкова з Англіі, Віктара Курдзеві з Аўстраліі, Валяціны Сучковай з Бельгіі, Янкі Скуратова і Тацяны Кутузавой з ЗША, Мікалая Дойгага і Янкі Сіняўскага з Францыі, Антона Янкоўскага з Аўстрыі і многіх іншых нашых суайчыннікаў.

Зразумела, надрукаваць усе іх віншаванні ў нашай газеце мы не змаглі. Сардэчна дзякуем усім нашым суайчыннікам, якія прysłалі свае віншаванні. Чакаем вашых новых пісем, сябры!

РУСКАЯ МОВА

У АНГЛІЙСКИХ ШКОЛАХ

Руская мова ў цяперашні час вывучаецца ў 600 англійскіх школах, заявіў выкладчык Оксфардскай гімназіі Джэймс, выступаючы ў Кембрыджы на канферэнцыі асацыяцыі выкладчыкаў рускай мовы. Джэймс з'яўляецца ініцыятарам кампаніі за абавязковае навучанне рускай мове ўсіх дзяцей, якія дасягнулі 11 гадоў.

(ТАСС).

ІТАЛІЯНЦЫ УШАНОУВАЮЦЬ ПАМЯЦЬ ГЕРОЯ

РЫМ. (ТАСС). «Я з радасцю даведаўся аб прысваенні высокага звання Героя Савецкага Саюза Фёдару Палятаеву, чый уклад у барацьбу за вызваленне быў адзначаны ў Італіі вышэйшай воінскай ўзнагародай, — заявіў у пісьме сям'і героя мэр горада Генуі Пертузіо. «Я запэўніваю вас, што грамадзяне Генуі заўсёды будуць з любоўю ахоўваць магілу героя, які загінуў на нашай зямлі, і ўшаноўваць яго памяць. Я ўпэўнен, што ахвяра, прынесена Фёдарам Палятаевым, як і многімі іншымі мужнымі байцамі ў барацьбе за агульны ідэал свабоды і справядлівасці, адкрыла перад чалавецтвам эру цывілізацыі і мірнага суіснавання».

Фота Г. УСЛАВАВА. Фотакроніка БЕЛТА.

НАСТУПЛЕННЕ НА НОВЫЯ ЗЕМЛІ

БЕЛАСНЕЖНАЯ заслонная пакрытыя палі. Мароз скаваў зямлю. Але і зімой працягваюць меліяратары рэспублікі наступленне на прыроду. Не выходзяць з забойных экскаватары; яны заспяхова пракладваюць асушальную сетку, у першую чаргу на вельмі забалочаных масівах, дзе летам ускладнена перамяшчэнне тэхнікі. Будуюцца масты і іншыя гідратэхнічныя збудаванні.

У новым годзе амаль у два разы павялічваецца аб'ём меліярацыйных ра-

бот. Трэба будзе асушыць і асвоіць 170 тысяч гектараў тафянікаў і, акрамя таго, 62 тысячы ачысціць ад хмызнякоў, пнёў і камення і ўзараць цаліну. Расце тэхнічная аснашчанасць будаўніча-мантажных упраўленняў. Яны атрымліваюць каля 800 гусенічных трактараў, экскаватараў, бульдозераў, карчазальнікаў-збіраў, карчазальнікаў-збіраў, высокапрадукцыйных механізмаў — цыйных механізмаў — ратарных канавакапальных «КФН-1200», скрабковыя канава-ачышчальнікі, Дражнажыя і многа-

каўшовыя экскаватары. У першым квартале ўступіць у строй тры буйныя палігоны зборнага жалезабетону. Ужо ў гэтым годзе кожны з іх дасць 5 тысяч кубаметраў вырабаў, а ў далейшым павялічыць сваю магутнасць. Тут будуць выпускацца палі і пліты для мастоў, таўравыя і рабрыстыя бэлькі, канструкцыі з папярэдне напружанай арматурай.

Удасканальваецца тэхналогія меліярацыйных работ. Будаўніча-мантажныя ўпраўленні не толькі асушаюць забалочаныя

У ВОКНАХ ЗАПАЛЬВАЮЦА АГНІ

БУДАЎНІКІ мікраёна на вуліцы Волгаградскай адзначылі своеасаблівы юбілей. Ужо 2500 навасельцаў атрымалі тут пастаянную прапіску.

Усяго два гады прайшло з таго часу, як у прыгожых шматпавярховых будынках № 21-А і 23-А на вуліцы Мі-

калая Кедышкі асяліліся першыя жыхары — работніца гіпсавага завода А. Е. Аляксінка, памочнік машыніста паравоза П. В. Савіцаў з жонкай і чатырма сынамі. А неўзабаве побач з гэтымі дамамі накіраваліся ўвышню дзесяткі іншых з рознакаляровымі балконамі, з весела пабліскавочымі вокнамі. Шматлюднымі сталі вуліцы, над якімі працягнуліся тралейбусныя лініі. Насельніцтва мікраёна пераваліла за 23 тысячы.

Сям'я пенсіянера А. П. Шэйпака, малодшага навуковага супрацоўніка Акадэміі навук БССР Е. І. Пятосіна, шафэра аўтабазы № 3 І. Ф. Красоўскага, што атрымалі кватэры ў доме на вуліцы Волгаградскай 63, пакуль лічаць сябе апошнімі навасельцамі. Наярэдзіны Новага года машыны з мэбляй і іншымі рэчамі накіраваліся да шасці новых дамоў, у якіх будаўнікі закончылі апошнія работы. Але многа навасельцаў сустракалі Нова год не толькі ў гэтым раёне сталіцы. Сем новых дамоў упрыгожылі раён вуліцы Арлоўскай, амаль тысяча сям'яў Заводскага раёна атрымала да свята цудоўны падарунак — ордэры на кватэры.

Толькі ў чацвёртым квартале мінскія будаўнікі ўзялі 65 жмлых дамоў агульнай плошчай звыш 90 тысяч квадратных метраў. Больш трох тысяч сям'яў сустрэлі Нова год у новых кватэрах.

Сям'я слесара Магілёўскага мелякамбіната ўсяляецца ў новую кватэру.
Фота Н. ЖАЛУДОВІЧА.

ФЛАГМАН БУДАЎНІЧАЙ ІНДУСТРЫІ

МАГІЛЕЎ. Адно са старэйшых прадпрыемстваў Беларусі — магілёўскі завод «Строммашина» ўжо мае паўвекавую гісторыю. Цяпер завод перажывае сваё другое нараджэнне. Карэнная рэканструкцыя і пашырэнне яго пачаліся са стварэння эксперыментальнага цэха, які хутка ўступіць у строй. Значна павялічваецца канструктарскае бюро.

Усе карпусы цэхаў і іншыя аб'екты абнаўляемага прадпрыемства павінны ўступіць у строй да канца 1965 года.

На завод хутка наступіць самае сучаснае айчыннае абсталяванне. Фрыкцыянымі прэсамі, нажніцамі для рэзкі ліста прадпрыемства аснасяць Чымкенці, Таганрогскі і Азоўскі заводы кавальска-прэсавага абсталявання, а рознымі станкамі — прадпрыемствы Ленінграда, Свядлоўска, Разані, Краматорска.

Дырэктар «Строммашины» Васіль Іванавіч Іорын раскажаў:

— Наш завод становіцца галоўным прадпрыемствам у краіне па вытворчасці тэхналагічнага абсталявання вібрапракатных станаў «ВПС-6». Звенні фармуючай стужкі, дэталі цягавых ланцугоў, гумавую цепластойкую стужку, запасныя часткі да іх будуць пастаўляць у Магілёў прадпрыемствы Куйбышскага, Свядлоўскага і Запарожскага саўнаргасаў. У 1963 годзе наш калектыў вырабіць першыя два галоўныя ўзоры вібрапракатнага стана «ВПС-6» для вытворчасці жалезабетонных панеляў. Узровень, якога трэба дасягнуць

у 1965 годзе, — гэта адгружаць заводам чыгуначных канструкцый краіны па 50 комплектаў гэтага стану ў год. З адказным заданнем спадзяемся справіцца ў тэрмін.

СТЭНДЫ РАСКАЗВАЮЦЬ

У павільёне Беларускай ССР на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі СССР увагу наведвальнікаў прыцягвае магутны аграгат, выраблены мінскім заводам аўтаматычных ліній. Прызначан ён для задрывання 57 адтулін (з трох бакоў за адну ўстаноўку) у карпусной дэталі. Гідраўлічнае стацыянарнае прыстасаванне яго транспарціруе дэталі з загрузачнай пазіцыі ў зону апрацоўкі і назад з аўтаматычным заціскам і росціскам яго. Такі аграгат замяняе пяць радыяльна-свідравальных станкоў, выслабляе 10 рабочых. Кошт яго акупіцца за восем месяцаў.

За апошнія гады на прамысловых прадпрыемствах усё шырэй укараняюцца аўтаматы ратарнага тыпу. Рабочы інструмент у адрозненне ад звычайных станкоў умацоўваецца ў іх не на нерухомай станіне, а на вярчальным барабана-ротары і рухаецца разам з транспарціраем, апрацоўваючы дэталі на ходу. Гэта дае велізарную эканомію часу.

Названы станок, які таксама экспануецца ў павільёне Беларускай ССР, ужываецца для зборкі кантактаў бытавых электрычных патронаў, разетак і выключальнікаў. Ён выконвае 12 аперацый і за адну гадзіну збірае 1850 дэталей.

Укараненне двух такіх аўтаматаў выслабяць 15 рабочых, у сем разоў знізіць працаёмкасць вырабаў і штогод эканоміць больш як 12 тысяч рублёў. Канструкцыя іх спраектавана групай спецыялістаў СКБ Беларускага саўнаргаса.

Экскурсанты ўважліва знаёмяцца з прыборам «ПСД», прызначаным для аўтаматычнага лічэння

дробных дэталей. Як вядома, да цяперашняга часу на гэтай аперацыі на прадпрыемствах занята шмат рабочых, праца якіх вельмі цяжкая, аднастайная. Да таго ж яна не забяспечвае дакладнага ўліку дэталей.

Схема і канструкцыя новага прыбора адрозніваецца ад раней выпускаемых добрай кампановай, што дае магчымасць дакладна і надзейна, з высокай прадукцыйнасцю лічыць усе гадзінікавыя дэталі — каменні, вінты, трыбы, колы і інш. Прыбор універсальны. Яго прадукцыйнасць — ад 10 да 50 дэталей за секунду. Ён дэвалюе лічыць дэталі (фасаваць па зададзенай колькасці) цэлымі партыямі, што стварае вялікі зручнасць для дакладнай выдачы іх са складаў на зборку і апрацоўку.

На адным са стэндаў блішчаць зеленаватага колеру шклянныя трубы даўжынёй ад паўтара да трох метраў. Яны прызначаны для транспарціроўкі самых разнастайных гарачых і халодных вадкасцей і газаў (за выключэннем плавікавай кіслаты), а таксама харчовых прадуктаў і вады. Вырабляюцца гэтыя трубы на Гомельскім шклозаводзе.

Аб выдатнай прадукцыі беларускіх прадпрыемстваў экскурсанты з Украіны, воіны Савецкай Арміі, студэнты, нашы госці з народнай Польшы, Венгрыі, Чэхаславакіі напісалі сотні водгукаў.

М. ЛАРКІН,
экскурсавод Усесаюзнай выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі.

Сярод сваіх

Гэта шчасце — жыць сярод сваіх людзей, цудоўна вядома, бачыць вакол прасторы роднай зямлі з яе цудоўнымі лясамі, рэкамі, азёрамі, далінамі, дыхаць паветрам сваёй Радзімы!

А быў час, калі ўсё было інакш. Жылі мы тады ў Францыі ў г. Бруай. Не ад добрага жыцця трапіла наша сям'я на чужыну. Не стала сіл у бацькі пры панскай Польшчы працаваць батраком на мясцовага пана, жыць у беднаце і галечы. Таму і рашыў ён паехаць пашукаць шчасця за акіянам. Працаваў ён на шахтах у Францыі. А праз год забраў туды і ўсю нашу сям'ю, бо вельмі цяжка было жыць у роднай вёсцы. Так мы сталі жыхарамі Францыі.

Бацька ўвесь час працаваў шахцёрам. Туды ж, як толькі падраслі, пайшлі працаваць мае браты. Рана прыйшлося пачаць свой працоўны шлях і мне. У 14 год, ва ўзросце, у якім саветкі дзеці і не думаюць аб працы, я ўжо працаваў у шахтах лябёдыкам.

...Разам з намі з Францыі ехалі сотні эмігрантаў. Гэта было ў 1946 годзе.

Цяпер я жыю ў роднай Беларусі ўжо 16 год. Жыву добра, працую намеснікам брыгадзіра трактарнай брыгады ў Карэліцкім аддзяленні «Сельгастэхнікі». Праца наша добра аплатаецца, кожны месяц я атрымліваю 90 рублёў. Да гэтага трэба яшчэ дадаць прыбытак ад уласнай гаспадаркі. Часта за перавыкананне плана мы атрымліваем прэміі. Так, у мінулым месяцы я, акрамя зарплаты, атрымаў 40 рублёў прэміі. Жыву на ўласным доме, так што і за кватэру плаціць не трэба.

Добра жывуць і мае браты. Абодва яны працуюць у г. Мінску: адзін — свідравальчыкам, другі — арматуршчыкам. Добра жыве і мой сябар — эмігрант Віктар Зялі, які зараз на пенсіі. Ды і наогул, не скардзяцца на сваё жыццё ўсе тыя, хто зрабіў разумную рэч: вярнуўся на Радзіму, бо тут яны знайшлі сваё сапраўднае месца.

Уладзімір АРЦЮШКЕВІЧ.
Вёска Некрашэвічы Карэліцкага раёна
Гродзенскай вобласці.

Віцебскія дываноўшчыкі

ВІЦЕБСК. (БЕЛТА). На дывановым камбінаце падведзены вынікі работы за чатыры гады сямігодкі. За гэты час калектыў прадпрыемства камуністычнай працы вырабляў звыш заданна 261 тысячу квадратных метраў дывановай тканіны. Пера-

вышан узровень аб'ёму вытворчасці, запланаванага на канец сямігодкі.

Выдатна пачалі працаваць дываноўшчыкі ў 1963 годзе. У першы дзень новага года яны звыш задання вырабавалі 712 квадратных метраў дабротных дывановых вырабаў. Ткачыкі акмінстэрскага ўчастка Ганна Кізкава і Майя Талкачова вырабавалі за змену па 40 квадратных метраў дывановай тканіны пры заданні 38. Звышпланавую тканіну ў гэты дзень далі многія ткачыкі камбіната. Добра пачалі год прадзільшчыцы Вера Унецкая, Валяціна Ларывоўка і Валяціна Мазжарава.

БАВАЎНЯНЫ ГІГАНТ

БАРАНАВІЧЫ. (БЕЛТА). На Баранавіцкім баваўняным камбінаце пачаўся мантаж абсталявання фабрыкі таварнай пражы. Брыгада мантажнікаў В. Л. Бяляева ўстанавіла на фундаменты станіны першых роўнічных машын. Багаты вопыт у рабочых брыгады. Яны вялі мантаж абсталявання на тэкстыльным камбінаце ў Новых Чаромушках, на прадпрыемствах тэкстыльнай прамысловасці Ленінграда, Яраслаўля, Кастрэмы.

Побач з фабрыкай таварнай пражы пачалося будаўніцтва асноўнага вытворчага корпуса камбіната. Гэтае збудаванне плошчай у 15 гектараў узводзіцца са зборных жалезабетонных канструкцый. У ім размесцяцца прадзільная, ткацкая і аддзелачная фабрыкі. Памяшканні іх залье роўны патак святла тысяч люмінесцэнтных ламп. Магутныя ўстаноўкі штучнага клімату створаць тут пастаянную тэмпературу і вільготнасць паветра.

Камбінат, які намчаецца ўвесьці ў строй к канцу сямігодкі, будзе выпускаць 80 мільёнаў метраў набіўнога паркаль-сатыну, бязі, фланелі і іншых баваўняных тканін.

ГАЗ—ВЫТВОРЧАСЦІ

УФА. Добры навагодні падарунак атрымаў калектыў Краснаусольскага шклозавода ў Башкірыі. Па новаму буйнаму газаводу на старэйшае прадпрыемства Урала прыйшоў газ з паўднёвых промыслаў рэспублікі.

Выкарыстанне гэтага таннага паліва ўзамен мазуты дазволіць

павысіць прадукцыйнасць асноўнага аграгата завода — шклаварнай печы на 10—15 працэнтаў і павялічыць мікрамонтны перыяд яе работы амаль у два разы.

Будзе газіфікаван рабочы пасёлак Краснаусольскі, які налічвае звыш 10 тысяч жыхароў.

Палац культуры тэкстыльшчыкаў у Гродна.

Фота В. ДРОБЫШАВА.

Тяцёра з Францыі

60 год назад на тым месцы, дзе знаходзіцца цяпер Круляўшчызна, шумелі сосны. Лес належаў багачам вёскі Стралкоўскія — Сіняўскаму і Бачарскаму, а вузкія калвалкі зямлі паміж хмызнякамі — жыхарам вёскі Бабічы і фальваркаў Крупская і Дубоўскія.

Рыхтуючыся да вайны з Японіяй, царскі ўрад у 1903 годзе пачаў будаваць чыгунку Балагое — Полацк — Маладзечна — Брэст-Літоўск, якая прайшла праз гэтыя мясціны. У 1905 годзе тут адбылося адкрыццё чыгуначнай станцыі. Станцыя атрымала гучную і простую назву — Сеславіна ў гонар героя Айчыннай вайны 1812 года генерал-маёра Аляксандра Мікалаевіча Сеславіна, аднаго з кіраўнікоў партызанскага руху. Сеславін узначальваў буйны партызанскі атрад. Яго атрад сумесна з атрадам Давыдава і Фігнера ля вёскі Ляхава на Віцебшчыне 28 кастрычніка 1812 года прымусілі скласці зброю цэлую французскую брыгаду.

У 1917 годзе ў Сеславіне, як і ў многіх беларускіх вёсках, былі створаны камітэты беднаты, аднак у лютым 1918 года сюды прыйшлі немцы. Яны загаспадарылі пасвойму: Саветы і камбеды разгнілі, а актывістаў збілі на плошчы. На месцы цяперашняга клуба неадкладна быў пабудаваны барак з агарожаю з калючага дроту, куды пачалі зганяць арыштантаў. А са станцыі адзін за адным сталі ўхадзіць эшалоны з беларускім дабром. Толькі з лютага 1918 года па сакавік 1919 года акупанты адправілі са станцыі ў Германію 3 680 коней, 4 786 кароў, 2 890 свіней і 648 тоны масла.

Увосень 1919 года на змену кайзераўскім салдатам прыйшлі польскія легіянеры. Гэтым гаспадарам не па густу прыйшла назва станцыі, і яны ў 1921 годзе перайменавалі Сеславіна на Круляўшчызна ў гонар польскага караля Баторыя.

Слугі Пілсудскага па «размаху» будаўніцтва вырашылі пераўзвысіць кайзера Вільгельма. Побач з барак-турмой яны пабудавалі 8 пійных, бильярдную, касцёл і некалькі жылых дамоў для чыгуначных служачых-палякаў: беларусаў на чыгунку не бралі. Ды і на іншую работу беларускаму селяніну нельга было ўладкавацца. На сваёй зямлі пракарміцца таксама было немагчыма. Можна было наняцца да пана і за дзень цяжкай працы зарабіць некалькі грошаў — якраз цана адной насавой хустачкі.

А тут з'явіліся ў Круляўшчызне вярбоўшчыкі, развесілі аглязныя, ажно па тры метры плакаты, якія запрашалі ехаць у Францыю на шахты. І білет купляць не трэба — усё аплочіць кампанія. Запрашалі не ўсіх, толькі маладых і дужых. Па 24 гады было Аляксандру Качану і Андрэю Бадуну, калі яны

ў 1929 годзе паехалі з дому, не намагаючыся за іх былі Аляксандр Талялёнак, Іосіф Раеўскі і Казімір Арлоўскі. І вось пяцёра хлопцаў з Круляўшчыны і навакольных вёсак — на французскай зямлі. Вярбоўшчыкі не зманілі: кампанія бясплатна даставіла іх да месца працы. Але далей яе клопаты канчаліся — уладкоўвайся, як ведаеш, жыві, дзе хочаш. Адно памятай цвёрда: кожную раніцу ты павінен спускацца ў шахту і там, абліваючыся потам, рубіць вугаль. А за працу атрымліваў грашы, астатняе ідзе на рахунак кампаніі за білет да Францыі. Шукаць іншую работу не маеш права — па кантракту абавязаны адпрацаваць на адным месцы 12 месяцаў. А праз год ты вольны — ідзі на ўсе чатыры бакі, але куды пойдзеш: чужая краіна, незнаёмая мова.

Так і засталіся хлопцы з Беларусі працаваць на французскіх шахтах. Іосіф Раеўскі — у Па-де-Кале, Аляксандр Качан і Казімір Арлоўскі — у дэпартаменце Норд, Аляксандр Талялёнак — у Этэне, потым у Карвіне на бельгійскай граніцы. Толькі Андрэй Бадун пасля сканчэння кантракту змяніў шахту на доменную печ, працаваў у Люршы.

Аб умовах працы на французскіх шахтах у 30-я гады гаворыць той факт, што сярод шахцёраў было вельмі мала французцаў, на шахтах у асноўным працавалі эмігранты.

I. M. Раеўскі.

A. P. Качан.

ты. Нават французскі беспрацоўны пічыў за абразу прапанову ісці працаваць пад зямлю.

А. П. Качан успамінае, як аднойчы паскардзіўся майстру, што яму няправільна залічылі работу. У адказ пачуў: «Калі табе не падабаецца, едзь назад у Польшчу».

— Трохі лягчэй стала, — расказвае Качан, — у 1936 годзе. У той год была ўсеагульная забастоўка. Тры тыдні шахцёры не пакідалі шахт, пакуль гаспадары не задаволілі іх патрабаванняў. А ў 1938 годзе прыйшлі немцы, жыццё стала яшчэ горшым. У Францыю ішоў танны нямецкі вугаль. Французскія шахты закрываліся, павялічалася беспрацоўе.

Не лепш жылося землякам Качана. Аб цяжкай працы першага фундаменту ля доменнай печы расказвае Андрэй Васільевіч Бадун. Яго жонцы Ганне Казіміраўне таксама прыйшлося працаваць каля печы.

17 год пражылі ў Францыі Качан, Арлоўскі, Талялёнак, Бадун і Раеўскі, цяжка працавалі, палачаў каменных не нажылі, а здароўе згубілі. Вяртаўся на Радзіму Качан з хворымі лёгкімі — професіянальная шахцёрская хвароба антракоз, інвалідам стаў Талялёнак — яму ў 1940 годзе прыдалі ў шахце ваганеткай левую нагу.

Усе пяцёра пасяліліся ў Круляўшчыне, атрымалі работу. З дапамогай дзяржавы пабудавалі або купілі ўласныя дамы. Качан уладкаваўся цесляром па рамонту вагонаў, маляром у вагонным дэпо пачаў працаваць Раеўскі, на чыгунцы ўладкаваўся Арлоўскі, цесляром на торфазаводзе — Бадун, Талялёнак перш працаваў у арцелі

[Заканчэнне на 4-й стар.]

У дэкадзе самадзейнага мастацтва, якая праходзіла ў Мінску ў канцы мінулага года, актыўны ўдзел прымалі маладыя рээмігранты.

На здымках вы бачыце выступленні рээмігрантаў з Гродна. Уверсе — танцоры Канстанцін Гарустовіч (справа) і Віана Гомес дэ Фонсеа Херарда. Унізе — спявачка Зіта Заяц (справа).

Фота М. БУГЛАКА.

Пішчыце
ЗЕМЛЯКІ...

ЖЫЦЦЁ ТУТ ШЭРАЕ І АДНАСТАЙНАЕ

Дарагая секцыя Камітэта і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы!» Мы тут ганарымся сваёй вялікай магутнай і дарагой Радзімай, тым, што Савецкая краіна апырэдзіла ўсе іншыя краіны.

Я ведаю, што ў нашай краіне маладым усюды дарога, а старым усюды пашана. Не так было за царскай або польскай уладамі, калі багацей вучыў сваіх дзяцей, бо меў чым заплаціць, а бедныя так і заставаліся непісьменнымі.

Зараз жыю ў Амерыцы. Умовы тут такія, калі не прыдзеш адзін або два дні на работу, выкідаюць з фабрыкі. Вось са мной быў тыкі выпадак. Я захварэла і не з'явілася на работу некалькі дзён. І што ж вы думаеце? Вядома, мяне выкінулі з фабрыкі, і колыкі ні старалася, каб зноў узялі на работу, нічога не выйшла. Усюды, куды я з дачкой сваёй звярталася, чула адзін і

той жа адказ: «Няма работы, дрэнна ведаеце мову, вам многа год». У такія гады не прымаюць. Ну і што? Нават няма дапамогі, хоць кладзіся і памірай. Ды яшчэ, калі за кватэру не заплаціш, то прыдуць з горада ды выкінуць цябе на вуліцу і ніякіх правоў не знойдзеш.

Мая дачка выходзіць сваіх дзяцей у любові да сваёй Радзімы і да сваёй роднай мовы. У Амерыцы ўсюды пануе матэрыяльны разлік. Горад Чыкага, у якім мы жывём, шэры, адны толькі каменні, увесь у сажы, поўна бруду і папер, паветра затхлае. Жыццё вельмі аднастайнае. Людзі тут нічым не цікавяцца, апрача грошаў. Багатыя, калі паміраюць, свае мільёны запісваюць на католі або на сабак, лёс бедных людзей іх не кранае.

Таццяна КУТУЗАВА.

ЗША.

Ядзерная манілаўшчына

У Пентагоне з дапамогай вылічальных машын удакладнілі, ці многа застанецца ад ЗША ў выпадку ядзернай вайны. Як ні вар'іравалі праграмы, якія закладвалі ў машыны, адказ быў аднолькавы: мала што застанецца. Толькі ў адным выпадку адказ прагучаў больш суцязальна. Выпадак быў гіпатэтычны: меркавалася, што вайна абыйдзе гарады бокам.

Так — калі верыць амерыканскаму друку — нарадзілася «стратэгія контрсілы», г. зн. выкарыстання сілы супраць сілы, напрыклад, ракет супраць ракетных пляцовак, у адрозненне ад выкарыстання ракет супраць гарадоў. Міністр абароны Макнамара абгрунтаваў новую стратэгію ў прамове ў Мічыганскім універсітэце 16 чэрвеня мінулага года.

На першы погляд «стратэгія контрсілы» можа нават здацца гуманным новаўвядзеннем. На самой жа справе, як указаў М. С. Хрушчоў у прамове на сусветным кангрэсе за раззбраенне і мір, «гэта жахлівае меркаванне прасякнута ад пачатку да канца нянавісцю да людзей, да чалавечтву, таму што яно спрабуе ўзаконіць ядзерную вайну і тым самым пагібель мільёнаў людзей». Амерыканская ваеншчына, вымушаная прызнаць катастрафічны вынікі ядзернай вайны, адмаўляецца прызнаць лагічны вывад аб неабходнасці выключэння вайны з жыцця грамадства. Яна выдумвае ілюзорныя «правылы паводзін» у будучай вайне, займаецца ядзернай манілаўшчынай, каб «тэарэтычна» апраўдаць прадаўжанне гонкі ўзбраенняў.

Пераканальная крытыка гэтай стратэгіі змяшчаецца ў кнізе Артура Уоска «Межы абароны». Аўтар паказвае ў кнізе як практычную негрунтоўнасць новай стратэгіі, так і яе злавеснае значэнне для справы міру, якое з першага погляду можа і выпасці з-пад увагі.

Аргументы Уоска лагічныя і неабвержныя. Як «выдрэсіраваць» вадародныя бомбы, каб яны не кідаліся на людзей? Як аддзяліць узброеныя сілы ад насельніцтва? У кнізе прыводзіцца ў якасці прыкладу г. Таксон у штаце Арызона. Ракеты «Тытан» акружылі горад шчыльным кольцам. Хіба ўдалося ў выпадку вайны яго жыццё? Чытач усё больш пераконваецца ў тым, што «тэорыя контрсілы» прыдуманая толькі як найноўшае апраўданне гонкі ўзбраенняў.

Аўтар указвае далей, што «стратэгія контрсілы» мяркуюць такі спакой і каардынацыю дзеянняў, якія вельмі цяжка захаваць, калі пачнуць рвацца вадародныя бомбы, якія, дарэчы, напэўна парушаць лініі сувязі. Нялёгка будзе вызначыць, ці час ужо наносіць удар па гарадах праціўніка або трэба яшчэ крыху пачакаць. Наогул, трэба падазіцца з Уоска, калі ён піша, што ядзерная вайна і правільны вельмі нясумяшчальныя.

Але з-за сваёй практычнай непрыгоднасці ядзерная манілаўшчына не становіцца бяспаспэчнай. Небяспека тэорыі контрсілы, падкрэслівае Уоска, заключаецца ў тым, што яна «не толькі не папярэджвае вайны, але фактычна да яе штурхае. Стратэгія контрсілы амаль непазбежна прадастаўляе

перавагі краіне, якая наносіць удар першай».

Стратэгія контрсілы вядзе таксама да ўзмацнення гонкі ўзбраенняў. У яе рамках знаходзіцца месца для стратэгіі «гнуткага рэагавання», якая прадугледжвае нарошчванне звычайных узброеных сіл для выдання аперацый супраць нацыянальна-вызваленчага руху. У яе рамках знаходзіцца месца для дадатковых выдаткаў на ўмацаванне так званай «рэзервай ударнай магутнасці».

Уоска бачыць небяспеку такога курсу. Сапраўдны выхад, на яго думку, — у раззбраенні. Аўтар піша, што раззбраенне — адзіны прыёмальны «дзеянны стрымліваючы сродак». «Межы абароны» ЗША ў ядзерны век вельмі невялікія. Амерыка не будзе ў бяспецы, якую б стратэгію яна ні прыдума-

ла. Таму, паграбуе Уоска, «амерыканская палітыка павінна быць накіравана на дасягальную мэту поўнага раззбраення...». Аўтар раіць канкрэтныя крокі: падтрымаць ідэю раз'яднання ў Еўропе, не перадаваць Заходняй Германіі атамнай зброя і г. д. Ён за мірнае суіснаванне дзвюх сістэм і іх мірнае спабодніцтва.

Уоска мае рацыю. Чым дагаварвацца аб правільнасці вайны, ці не лепш бы дагаварыцца аб адмаўленні ад вайны? Праўда, у гэтым выпадку стратэгі Пентагона аказалася б па-за справамі. Але, можа, дзеля міру варта прынесці іх у ахвяру? Слова за амерыканцамі, і карысная кніга Уоска дапамагае ім разабрацца, што да чаго.

Г. ГЕРАСИМАЎ.
«Известия».

Братняя садружнасць літаратур

Тяцёра з Францыі

(Пачатак на 2-й стар.)

інвалідаў, потым перайшоў на чыгунку.

Зараз усе яны ўжо не працуюць, пайшлі на заслужаны адпачынак. Дзяржава ўлічыла ім гады працы на чужыне і выплачвае ўсім пяцярым пенсіі. Цяпер гэта пажылыя людзі, якія многае перажылі, многае ўбачылі, аднак не страцілі ба-дзёрнасці і цікавасці да жыцця. Сэнс іх жыцця ў дзецях.

Трэба паслухаць, з якой гордасцю і захапленнем гаворыць аб сваіх сынах Александр Паўлавіч Качан. Абодва нарадзіліся ў Францыі, але пучэўку ў жыццё атрымалі тут, на Радзіме бацькоў. (Дарчы, жонка Аляксандра Паўлавіча Леакадзія Васільеўна таксама родом з Беларусі). Старэйшы Леанід — музыкант. Ён працуе ў Полацку, ажаніўся, атрымаў добрую кватэру. Генадзіў вучыцца ў Магілёўскім машынабудаўнічым інстытуце. Ён не толькі старанны студэнт, але і выдатны спартсмен, займаецца класічнай барацьбой. Бацька беражліва захоўвае граматы — спартыўныя трафеі сына. А побач яшчэ адна — Ганаровая грамата, якая належыць самому Аляксандру Паўлавічу. За дзесяць год працы ў вагонным дэпо Качан меў восем падзяк. Два разы мясцовы камітэт прафсаюза рабочых чыгуначнага транспарту выдаваў яму льготныя пучэўкі, і ён адпачываў на Каўказе і ў Новазыбаве пад Масквой.

У Іосіфа Міхайлавіча Раеўскага пяцёра дзяцей. Дачка Рэгіна выйшла замуж і засталася ў Францыі, астатнія чацёра прыехалі разам з ім на Радзіму. Віктар і Анатолій зараз жывуць у Данбасе, абодва працуюць забойшчыкамі,

вельмі добра зарабляюць. Іосіф тут жа, у Круляўшчыне, працуе на торфапрадпрыемстве, а малодшы Жан жыве пад Маладзечна.

Выйшлі ў людзі і дзеці Казіміра Іосіфавіча Арлоўскага. Папулярную прафесію будаўніка выбраў сабе Вячаслаў, ён жыве ў Брэсце Герасім працуе ў Круляўшчыне слесарам-устанавіцелем на станцыі, Чэслаў жыве ў Эстоніі, Казімір служыць у Савецкай Арміі Дома толькі малодшая — Іра, яна працуе ў гасцініцы.

Не горш уладкаваліся і дзеці Андрэя Васільевіча Бадун. Іосіф жыве ў Ленінградзе, а Віктар у Круляўшчыне працуе на цагельным заводзе.

Трэба сказаць, што ў Круляўшчыне ёсць, да чаго прыкласці рукі. Акрамя цагельнага завода, працуюць вялікае торфапрадпрыемства «Рамжыно», якое забяспечвае палівам Докшыцкі, Глыбоцкі і Полацкі раёны, вагоннае і паравознае дэпо, электрастанцыя, нафтабаза. Восем магазінаў абслугоўваюць жыхароў Круляўшчыны. 2000 газет і часопісаў прыбываюць штодзень у Круляўшчыненскае паштовае аддзяленне. Ёсць тут і клуб з бібліятэкай, і дзіцячы сад, і школа-адзінаццацігодка на 330 месц, дзве амбулаторыі, бальніца. Пры найбольш складаных выпадках хворага накіроўваюць у Докшыцы, Глыбокае або ў Мінск.

У 1956 годзе зрабілі аперацыю страўніка Арлоўскаму. Аперацыя прайшла вельмі ўдала. Казімір Іосіфавіч нават стаў забываць, што калісьці хварэў. Ён жартуе, што цяпер можа і выпіць чарку і з'есці скварку.

Складаную аперацыю на губе зрабілі летась у Мінску, у трэцяй клінічнай бальніцы, Талаяленку. Аперацыя таксама прайшла ўдала: не засталася ніякага знаку. З вялікай удзячнасцю ўспамінае Аляксандр Ісакавіч мінскіх урачоў Тамару Васільеўну і Івана Данілавіча, прозвішчаў якіх, на жаль, не запомніў.

І не толькі аб урачах, аб усіх савецкіх людзях са шчырай павагай і любоўю гавораць А. І. Талаяленак, А. П. Качан, К. І. Арлоўскі, А. В. Бадун, І. М. Раеўскі.

У адной са сваіх работ, прысвечаных беларускай літаратуры, чэшская перакладчыца Мілада Вечаржава піша: «Калі б сышліся наша краіна і Беларусь, як двое людзей на шчырую бяседа, доуга-доуга б гутарылі яны — ім ёсць пра што расказаць адзін аднаму. Іх напаяла б пры гэтым пачуццё гарачай сымпатыі і сапраўды братэрскай любові. Колькі агульнага у гісторыі аюездзюх краін!»

Глыбокае ўсведамленне агульнасці гістарычнага лёсу, нацыянальнай і моўнай роднасці, сагрэтае светлымі надзеямі на шчасліваю будучыню, яднала народы Беларусі і Чэхаславакіі на працягу стагоддзяў. Мы не забываем, што верны друг Яна Гуса Іеранім Пражскі пашыраў на Беларусь ідэі рэвалюцыйнага гусіцкага брацтва, а наш першадрукар Георгій Скарына невыпадкова месцам сваёй выдавецкай дзейнасці абраў Прагу.

Нам дорага, што адзін з буйнейшых чэшскіх вучоных П. Шафарык болей ста год назад прарочыў багатае развіццё нашай культуры. Пазнаёміўшыся з першымі зборнікамі беларускай народнай творчасці, Шафарык пісаў: «Усё гэта толькі пачатак. Хто дажыве, той уоачыць чуды, калі беларусы і маларусы збяручь усе свае песні».

Прыцягнутыя багаццем нашага фальклору, запісвалі беларускія народныя творы і ўводзілі іх у шырокі еўрапейскі ужытак выдатныя дзеячы чэшскай культуры Ф. Чалакоўскі, Л. Куба і А. Чэрны.

Пасля «бурнага 1905 года» той жа А. Чэрны пазнаёміў чэшскую грамадскасць з творчасцю Я. Купалы і Я. Коласа, Цёткі, М. Багдановіча і Ц. Гартнага. Маладая беларуская літаратура адразу ж звярнула на сябе увагу глыбокай народнасцю, шчырай любоўю да роднай мовы і культуры.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі Беларусь атрымала дзяржаўнасць і ўсе магчымыя развіццё сваю культуру. І наша літаратура, якая несла свету радаснае слова аб росквіце народа, з гэтага часу, па прызнанню чэшскага часопіса «Славія», пачала «няўхільна ўваходзіць у агульнаславянскую вядомасць».

Асабліва блізкае знаёмства з творчасцю нашых пісьменнікаў у чэшскага чытача адбылося пасля незабыўнай вясны 1945 года, калі ў Чэхаславакіі перамог новы дзяржаўны лад. І нам вельмі прыемна сустракаць імёны беларускіх аўтараў у зборніках, выданых адразу ж пасля вызвалення, — «Песні Краіны Саветаў» і «Савецкія паэты», дзе змешчаны былі вершы Я. Купалы, Я. Коласа і А. Куляшова. У першым жа нумары часопіса «Брацтва — Масква» пра Я. Купалу гаварылася, што яго творчасць «даўно вышла з рамак вузканациональнай літаратуры і стала прызнавай часткай агульначалавечай культуры».

На старонках часопісаў і газет з'яўляюцца пераклады вершаў Я. Купалы і Я. Коласа, К. Крапівы, П. Броўкі, М. Тан-

ка, М. Лужаніна, П. Панчанкі, апавяданні Зм. Бядулі, Я. Брыля, І. Шамякіна, урыўкі з трылогіі Я. Коласа «На ростанях» і аповесці Т. Хадкевіча пра баявое братэрства чэхаў, славакаў і беларусаў «Рэха ў гарах». На чэшскую мову перакладаецца энцыклапедычны артыкул М. Клімковіча «Беларуская літаратура».

Публікацыі перакладаў у перыядычным друку падрыхтавалі глебу для кніжных выданняў. Першай у 1951 годзе выходзіць аповесць Т. Хадкевіча «Вяснянка», выданая ў серыі «Новае слова свету». За ёй паследавалі зборнік апавяданняў Я. Брыля «У Забалоцці днее» і кніга В. Казлова «Людзі асобага складу».

Як адзначалася ў чэхаславацкім друку, творы беларускіх аўтараў заваявалі поспех у братняга народа. Да кніг нашых аўтараў звярталіся, як да сябрадараччыка, за вырашэннем многіх пытанняў, звязаных з будаўніцтвам новага жыцця. Да зборніка Я. Брыля славацкае выдавецтва дало прадмову, у якой гаварылася, што «апавяданні Брыля, напісаныя проста і пераканаўча, многае скажучь і нашаму чытачу, і мы з іх многаму навучымся». А крытык М. Заградка ўказаў у газеце «Рудэ права», што «Брыль намалюваў вобраз такога настаўніка, які патрэбен і нам у нашай вёсцы».

Значнай падзеяй у жыцці абедзвюх краін быў выхад у Праге анталогіі «Паэты Беларусі». «У верхках гэтай анталогіі, — пісала неўзабаве газета «Лідова дэмакратыя», — перад намі праходзіць уся прыгажосць раўніннага краю над Нёманам, краіна бароу, люстраных чыстых азёр, квітнеючых садоў, зялёных лугоў... І гэтую прыгажосць кожны паэт услаўляе павойму».

Анталогія нібы паклала пачатак новай ступені ў збліжэнні нашых літаратур. За ёй былі выданы п'есы А. Макаўна «Выбачайце, калі ласка», раман І. Мележа «Мінскі напрамак» і яго п'еса «Пакуль мы маладыя», апавяданне З. Бядулі «Тры пальцы» і п'еса А. Маўзона «Наталля Крыўцова». На сценах тэатраў Прагі і Готвальда пастаўлены спектаклі па п'есах К. Крапівы «Хто смяецца апошнім» і А. Маўзона «Канстанцін Заслонаў».

Цікавасць да беларускага фальклору, якая ўзыходзіць да даўніх традыцый, цяпер прывяла да выдання ў Праге збору «Беларускія народныя казкі і апавяданні». Яго складальнік акадэмік Іржы Горак адзначыў, што багацце беларускай народнай творчасці «сведчыць аб мастацкім таленце народа, якому цяпер прадастаўлена магчымасць усебаковага эканамічнага і культурнага развіцця».

Літаральна за апошні час у Чэхаславакіі вышлі трылогія Я. Коласа «На ростанях» і яго паэма «Рыбакова хата», аднатомнік вершаў П. Панчанкі «Кніга вандраванняў і любові». Чэшскія і славацкія чытачы змаглі на старонках сваіх часопісаў і газет пазнаёміцца з узорамі творчасці П. Глебкі,

К. Чорнага, Ц. Гартнага, Я. Маўра, А. Гурло, Ус. Краўчанкі, А. Міронава, М. Аллухова, В. Быкава, Н. Гілевіча, А. Вялюгіна, А. Стаховіча, І. Грамовіча, М. Лупсякова, М. Ваданосава, Э. Агняцвет, Е. Лось, А. Рылько, М. Чаускага, Д. Сімановіча, Н. Навасёлавай і іншых.

Беларуская літаратура стала прадметам спецыяльнага разгляду ў энцыклапедычным выданні «Еўрапейская літаратура 1945—1958 гг.»

Аб тым, які прымем сустракаюць у нашых сяброў творы беларускіх аўтараў, сведчыць прыклад «Крыніц» І. Шамякіна. Пасля выхаду кнігі ў многіх месцах Чэхаславакіі адбыліся канферэнцыі і дыскусіі чытачоў, дзе выказвалася ўдзячнасць пісьменніку за цікавы і актуальны твор. «Найглыбейшыя крыніцы жыцця», — так назваў сваю рэцэнзію на кнігу Іван Слімак.

Шчырай любоўю да чэшскай і славацкай літаратур плацім мы, беларусы, нашым братам. Культурныя сувязі нашых народаў накіраваны ў будучыню, і мы ўпэўнены, што будзем сведкамі новых і новых праў духоўнай блізкасці Савецкай Беларусі і Чэхаславакіі.

А. МАЖЭЙКА

У Пражскім Цэнтральным тэатры Чэхаславацкай арміі з поспехам прайшоў спектакль па п'есе беларускага драматурга К. Крапівы «Хто смяецца апошнім».

На здымках: сцэны са спектакля.

„Ветка землятрассеня“

Яна расце на востраве Ява. Гэта каралеўская прымула. Яна цікавая тым, што расцеітае ўсякі раз напярэдадні вывяржэння вулкана і служыць для жыхароў своеасаблівым сейсмографам, які прадказвае вывяржэнне вулкана. Ніколі яшчэ не было памылкі.

Калі пачынае цвісці гэтая адзіная ў свеце кветка, жыхары вёсак, размешчаных ля падножжа вулкана, панідаюць свае дамы і адыходзяць у бяспечнае месца. «Кветка землятрассеня» расце толькі на схілах вулкана.

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ ЕУРОПЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеўрапейскаму часу на хвалях 50,51 метра (ці 9940 кілагерцаў); з 6 да 7 гадзін, з 16,00 да 17,00 і з 21,00 да 21,30;

на кароткай хвалях 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін.

Па нядзелях — на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 8 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Па серадах — ад 22 гадзін 30 мінут па сярэднеўрапейскаму зімоваму часу на хвалях 50,51 метра (ці 9940 кілагерцаў) і на хвалях 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў); па нядзелях — ад 8 гадзін раніцы па сярэднеўрапейскаму зімоваму часу на хвалях 30,83 і 227 метраў.

ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ

Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскому часу з 19,30 да 20,30 на хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 мінут па нью-йоркскому часу на кароткіх хвалях: 31,04 метра (ці 9665 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9605 кілагерцаў), 41,15 метра (ці 7290 кілагерцаў).

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

К. І. Арлоўскі.

Т. РЭУТОВІЧ.

ЗАМЕЖНЫ

Зубны пратэзіст напісаў кліенту: «Тысяча д'яблаў! Аплаціце ўрэшце рахунак! Я ж даў вам магчымыя есці». Кліент адказаў: «Калі справы не паляпшацца, я прышлю вам зубы назад».

У тэатр прыйшла поўная дама і паказала білецёру два білеты. «Вы ведаеце, — сказа-

ла дама, пачырванеўшы, — у адно крэсла я не ўмяшчаюся, таму купіла два білеты». «Я нічога не маю супраць, — адказаў білецёр, — але вам давядзецца нялёгка. Вашы месцы ў розных радах».

Паліцэйскі крычыць пешаходу, які, пераходзячы вуліцу, глядзіць у неба: «Калі вы не будзеце глядзець туды, куды ідзеце, то хутка трапіце туды, куды глядзіце».

Вельмі багатая дама хоча вучыць свайго сына іншаземнай мове. «Якой іменна, — пытаюць яе, — французскай, нямецкай, іспанскай?» «А якая з іх самая іншаземная!»

